Financované Európskou úniou
NextGenerationEU

PLÁN OBNOVY

MINISTERSTVO INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA A INFORMATIZÁCIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

KOMPETENČNÉ CENTRUM KYBERNETICKEJ BEZPEČNOSTI
ŽILINSKEJ UNIVERZITY V ŽILINE

Základy identifikácie, autentizácie a autorizácie

Identifikácia a autentizácia (Blok III)

Kurz: Odborný zamestnanec (laik) kybernetickej bezpečnosti

doc. Ing. Gabriel Koman, PhD.

KC KYB UNIZA, https://kc.uniza.sk

gabriel.koman@uniza.sk

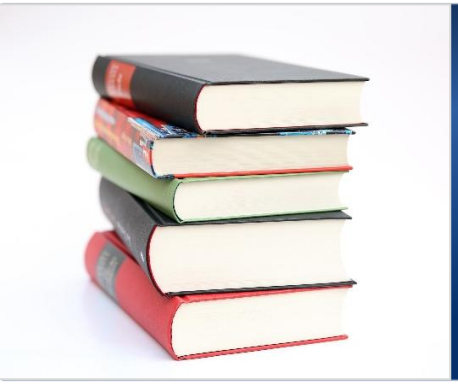

- Základné pojmy a definície AAA
- Význam AAA vo verejnej správe
- Identifikácia používateľov a digitálna identita
  - prečo je dôležité chrániť svoju digitálnu identitu
  - ako sa využíva digitálna identita

Základné pojmy a definície AAA

Základné procesy na zabezpečenie správneho prístupu a ochrany údajov

Identifikácia

- **Proces** zisťovania systémom, kto resp. aký subjekt sa pokúša o prístup k nejakému zdroju alebo službe
  - Subjekt požaduje prístup k systémovému prostriedku
- Subjekty majú pridelený jedinečný identifikátor (používateľské meno)
  - Identifikátor má identifikovať subjekt resp. používateľa
  - Používateľské meno je najbežnejšou metódou používanou na identifikáciu používateľa
  - Používateľské meno – kombinácia alfanumerických znakov, osobné identifikačné číslo, čipová karta, biometrické údaje
- Prvý krok v procese ochrany prístupu k citlivým údajom

- **Príklad**: Pri prihlásení do e-mailovej služby je zadaná e-mailovú adresa. Tento krok je identifikácia.

Financované Európskou úniou NextGenerationEU
PLÁN OBNOVY
MINISTERSTVO INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA A INFORMATIZÁCIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY
KOMPETENČNÉ CENTRUM KYBERNETICKEJ BEZPEČNOSTI ŽILINSKEJ UNIVERZITY V ŽILINE

Authentication (Autentifikácia)

- **Proces** overenia, či osoba alebo zariadenie, ktoré sa identifikovalo je skutočne tým, za ktoré sa vydáva
- Heslá sú najpoužívanejšou metódou na autentifikáciu
  - Prístupová fráza, prístupový kód, prístupový kľúč alebo PIN sa všeobecne označujú ako heslo
  - Heslo je reťazec znakov používaný na preukázanie identity používateľa

  - **Príklad:** Po zadaní e-mailovej adresy do systému je potrebné zadať aj heslo. Tento krok je autentizácia.

Authentication (Autentifikácia)

- Biometrické zabezpečenie:
  - Jedinečná fyzická charakteristika, ako je odtlačok prsta, sietnica alebo hlas, ktorá identifikuje konkrétneho používateľa
  - Porovnáva fyzické charakteristiky s uloženými profilmi na autentifikáciu používateľov
    - Profil je dátový súbor obsahujúci známe charakteristiky jednotlivca
    - Systém udelí používateľovi prístup, ak sa jeho charakteristiky zhodujú s uloženými nastaveniami
    - Čítačka odtlačkov prstov je bežné biometrické zariadenie
  - Biometria sa stáva čoraz populárnejšou v systémoch verejnej bezpečnosti, spotrebnej elektronike a aplikáciách na mieste predaja

Financované Európskou úniou NextGenerationEU
PLÁN OBNOVY
MINISTERSTVO INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA A INFORMATIZÁCIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY
KOMPETENČNÉ CENTRUM KYBERNETICKEJ BEZPEČNOSTI ŽILINSKEJ UNIVERZITY V ŽILINE

Authentication (Autentifikácia)

- **Viacfaktorová autentifikácia (2FA)** – bezpečnostný proces, pri ktorom musia používatelia poskytnúť dva rôzne autentifikačné faktory na overenie svojej identity a prístup k svojmu účtu(napr. bezpečnostný kľúč – kombinácia čo vieš, čo máš a kto si)
  - Lepšia ochrana osobných informácií používateľa jeho poverení a ďalších aktív
  - Zlepšuje aj bezpečnosť okolo zdrojov, ku ktorým má používateľ prístup
- Okrem používateľského mena a hesla alebo osobného identifikačného čísla (PIN) vyžaduje 2FA druhý token na overenie identity používateľa.
  - Týmto tokenom môže byť:
    - Fyzický objekt, ako je kreditná karta, mobilný telefón alebo kľúč
    - Biometrické skenovanie, ako je odtlačok prsta alebo rozpoznávanie tváre a hlasu
    - Overovací kód zaslaný prostredníctvom SMS, e-mailu alebo OTP aplikácie.

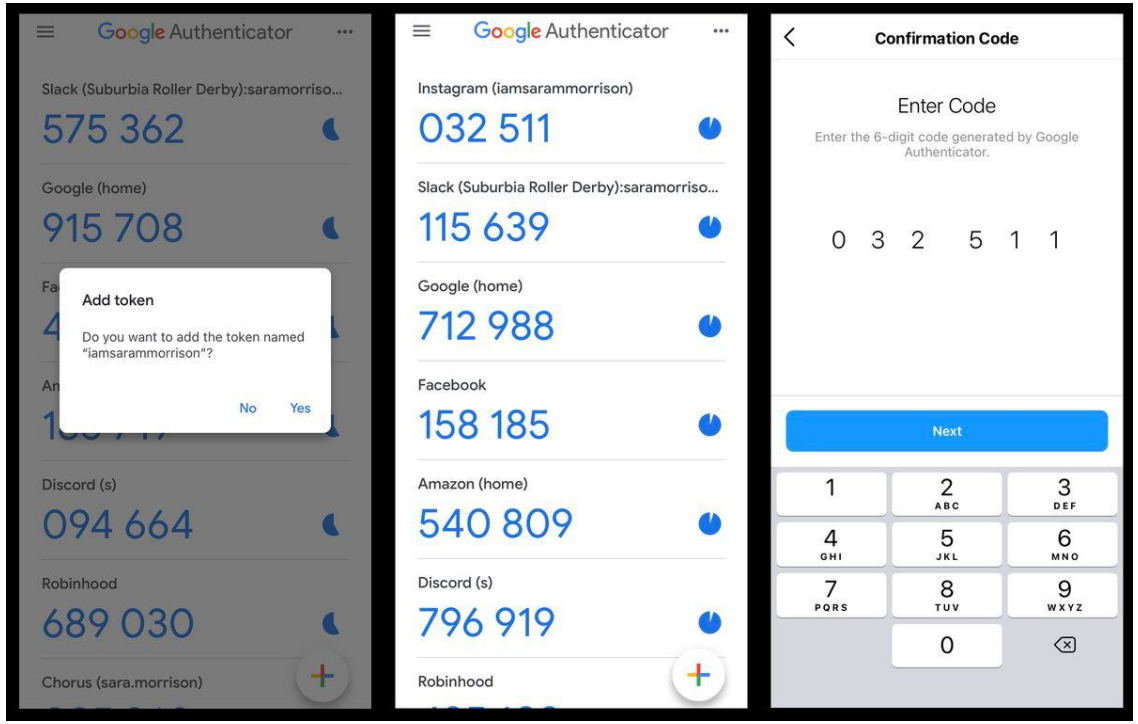

Authentication (Autentifikácia)

- **Viacfaktorová autentifikácia (2FA)**
  - Dodatočná metóda zabezpečenia
  - Poskytuje vyššiu úroveň zabezpečenia ako autentifikačné metódy, ktoré sa spoliehajú iba na jeden autentifikačný faktor (jednofaktorová autentifikácia)
  - Jednofaktorová autentifikácia:
    - Používateľ poskytuje iba jeden faktor (zvyčajne heslo alebo PIN)
  - **Význam:**
    - Ak útočník pozná heslo používateľa, nebude mať prístup k jeho online účtu alebo mobilnému zariadeniu
  - V skutočnosti sa dvojfaktorová autentifikácia už dlho používa na kontrolu prístupu k citlivým údajom a systémom
  - **Odporúčanie:**
    - Aktivovať dvojfaktorovú autentifikáciu na všetkých vašich online účtoch, počítačoch a mobilných zariadeniach

Financované Európskou úniou NextGenerationEU
PLÁN OBNOVY
MINISTERSTVO INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA A INFORMATIZÁCIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY
KOMPETENČNÉ CENTRUM KYBERNETICKEJ BEZPEČNOSTI ŽILINSKEJ UNIVERZITY V ŽILINE

Authorization (Autorizácia)

- **Proces,** ktorý určuje konkrétne práva alebo úrovne prístupu používateľa po tom, ako sa úspešne identifikoval a autentifikoval
- Čo môže používateľ robiť, aké dáta si môže zobraziť, upraviť, aké akcie môže vykonať, ku ktorým sieťovým zdrojom má používateľ prístup a čo môže používateľ so zdrojmi robiť
- Autorizácia používa množinu atribútov, ktoré popisujú prístup užívateľa do siete
  - Systém porovnáva tieto atribúty s informáciami obsiahnutými v autentifikačnej databáze
  - Autorizácia je automatická a nevyžaduje, aby používatelia po overení vykonali ďalšie kroky
    - Implementujte autorizáciu ihneď po autentifikácii užívateľa

- **Príklad:** Po prihlásení do svojho účtu na sociálnej sieti môže používateľ upravovať svoj profil, pridať príspevky, ale nemá prístup k účtom ostatných používateľov.
  Tento krok je autorizácia.

Financované Európskou úniou NextGenerationEU
PLÁN OBNOVY
MINISTERSTVO INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA A INFORMATIZÁCIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY
KOMPETENČNÉ CENTRUM KYBERNETICKEJ BEZPEČNOSTI ŽILINSKEJ UNIVERZITY V ŽILINE

Accounting (Účtovanie)

- **Proces** zaznamenávania všetkých akcií a operácií, ktoré v systéme používateľ vykonáva
- **Využitie:**
  - Auditovanie
  - Monitorovanie prístupu k systémom
    - Detekcia bezpečnostných hrozieb
    - Detekcia podozrivej aktivity
  - Pomáha identifikovať neopravený prístup alebo zneužitie prístupových práv
  - Zabezpečenie integrity a dôveryhodnosti systémov
    - Každý krok v rámci systému je dokumentovaný a overiteľný
  - Zlepšenie reakcie na incidenty
    - Rýchle určenie pri zneužití systému, aké kroky boli vykonané a kedy sa udiali, čo pomáha pri analýze príčin a následkov incidentu.

- **Príklad:** Ak niekto upraví účet používateľa alebo získa prístup k jeho osobným údajom, tento zásah bude zaznamenaný v systéme. Tento záznam obsahuje informácie o tom, kedy a kto vykonal tieto zmeny, aké údaje boli upravené a z akého zariadenia lebo IP adresy sa prihlásil používateľ, ktorý zmenu vykonal. Tento krok je účtovanie.

Financované Európskou úniou NextGenerationEU
PLÁN OBNOVY
MINISTERSTVO INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA A INFORMATIZÁCIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY
KOMPETENČNÉ CENTRUM KYBERNETICKEJ BEZPEČNOSTI ŽILINSKEJ UNIVERZITY V ŽILINE

Význam v každodennom používaní internetu

- Základom bezpečnosti online účtov a dát
- Pri používaní rôznych služieb:
  - Online bankovníctvo
  - Sociálne siete
  - E-shopy...
- Zabezpečujú, že osobné údaje používateľa a finančné transakcie sú chránené pred neoprávneným prístupom
  1. **Identifikácia** – Zabezpečuje, že systém vie, kto sa prihlásil
  2. **Autentizácia** – Overuje, že sa to naozaj prihlásil konkrétny používateľ
  3. **Autorizácia** – Určuje, čo môže používateľ robiť
  4. **Účtovanie** – Sledovanie všetkých aktivít a operácií
- Bez týchto procesov by mohlo dôjsť k závažným bezpečnostným incidentom ako napr.:
  - Krádež identity
  - Finančné straty
  - Poškodenie reputácie

Financované Európskou úniou NextGenerationEU
PLÁN OBNOVY
MINISTERSTVO INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA A INFORMATIZÁCIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY
KOMPETENČNÉ CENTRUM KYBERNETICKEJ BEZPEČNOSTI ŽILINSKEJ UNIVERZITY V ŽILINE

Význam pri ochrane informačných systémov

- Kľúčové pre ochranu IS
  - Zabezpečujú, že len oprávnení používatelia môžu pristupovať k citlivým informáciám a vykonávať špecifické akcie v systémoch
  - Ochrana pred bezpečnostnými incidentmi ako napr.: úniky dát, kybernetické útoky alebo finančné straty
- Zabezpečenie prístupu
  - Autentifikácia - zabraňuje neoprávnenému prístupu k citlivým informáciám
  - Autorizácia - obmedzuje potenciálne škody
- Riadenie prístupových práv
  - Detailné riadenie prístupových práv - kľúčové pre ochranu citlivých dát a systémových zdrojov
- Sledovanie a auditovanie aktivít
  - Sledovanie potenciálnych bezpečnostných incidentov a analyzovanie ich príčiny
  - Neoceniteľné pri vyšetrovaní bezpečnostných incidentov
- Minimalizácia rizík
  - AAA znižujú riziko zneužitia privilégií, úniku dát a poškodenia systému

Financované Európskou úniou NextGenerationEU
PLÁN OBNOVY
MINISTERSTVO INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA A INFORMATIZÁCIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY
KOMPETENČNÉ CENTRUM KYBERNETICKEJ BEZPEČNOSTI ŽILINSKEJ UNIVERZITY V ŽILINE

Riziká bez AAA mechanizmov

- **Neoprávnený prístup a zneužitie údajov**
  - **Bez autentifikácie** môže ktokoľvek získať prístup k systému a dátam, čo vedie k vážnym bezpečnostným incidentom
    - Krádež identity, únik osobných alebo finančných údajov, manipulácia s dôležitými systémovými informáciami
- **Príklad:** Ak sa útočník bez vedomia používateľa prihlási do jeho online bankovníctva, môže zneužiť jeho údaje a vykonať neoprávnené platby alebo prevody peňazí.

Financované Európskou úniou NextGenerationEU
PLÁN OBNOVY
MINISTERSTVO INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA A INFORMATIZÁCIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY
KOMPETENČNÉ CENTRUM KYBERNETICKEJ BEZPEČNOSTI ŽILINSKEJ UNIVERZITY V ŽILINE

Riziká bez AAA mechanizmov

- **Zneužitie prístupových práv**
  - **Bez autorizácie** môžu používatelia s prístupom vykonávať akékoľvek akcie, vrátane tých, ktoré sú mimo ich právomocí, čo môže viesť k poškodeniu systému
  - Vážne dopady na integritu dát alebo môže spôsobiť právne a finančné problémy

- **Príklad:** Zlyhanie autorizácie môže umožniť zamestnancovi vykonať zmeny v systémových nastaveniach alebo prístup k citlivým údajom, ktoré nemá povolenie upravovať

Financované Európskou úniou NextGenerationEU
PLÁN OBNOVY
MINISTERSTVO INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA A INFORMATIZÁCIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY
KOMPETENČNÉ CENTRUM KYBERNETICKEJ BEZPEČNOSTI ŽILINSKEJ UNIVERZITY V ŽILINE

Riziká bez AAA mechanizmov

- **Nemožnosť sledovania aktivít**
  - **Bez účtovania** je nemožné zistiť, kto vykonal aké akcie v systéme, čo sťažuje vyšetrovanie bezpečnostných incidentov a umožňuje útočníkom skryť svoje stopy
  - Predlžuje reakčný čas na nápravu incidentu a môže zväčšiť rozsah škôd

- **Príklad:** Ak by neexistovali záznamy o prístupoch k databáze, nebolo by možné zistiť, kto a kedy zneužil systém a ukradol citlivé údaje

Financované Európskou úniou NextGenerationEU
PLÁN OBNOVY
MINISTERSTVO INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA A INFORMATIZÁCIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY
KOMPETENČNÉ CENTRUM KYBERNETICKEJ BEZPEČNOSTI ŽILINSKEJ UNIVERZITY V ŽILINE

Riziká bez AAA mechanizmov

- **Zvýšené riziko podvodov a bezpečnostných incidentov**
  - Ťažké odhaliť bezpečnostné incidenty:
    - Phishing
    - Krádeže prístupových údajov
    - Malware útok atď.
  - Útočníci môžu získať prístup k účtom a vykonávať škodlivé operácie bez toho, aby boli okamžite odhalení

- **Príklad:** Útoky typu "man-in-the-middle" alebo "phishing" môžu byť úspešné, ak nie sú implementované bezpečnostné opatrenia, ako sú silné metódy autentizácie, a zároveň neprítomnosť účtovania môže viesť k tomu, že podvod nebude včas odhalený.

Financované Európskou úniou NextGenerationEU
PLÁN OBNOVY
MINISTERSTVO INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA A INFORMATIZÁCIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY
KOMPETENČNÉ CENTRUM KYBERNETICKEJ BEZPEČNOSTI ŽILINSKEJ UNIVERZITY V ŽILINE

Príklady z reálneho života

- **Prihlásenie sa do e-mailu:**
  - Identifikácia
    - Zadanie používateľského mena alebo e-mailovú adresu
  - Autentifikácia
    - Zadanie hesla – jednofaktorová autentizácia
    - Prípadne ďalší kód ak sa používa 2FA
  - Autorizácia
    - Po úspešnom prihlásení systém určí, čo všetko je možné s e-mailovým účtom robiť
      - Čítať správy, meniť nastavenia účtu atď.
  - Účtovanie
    - Zaznamenávanie prístupov, času, lokality, zariadenia

Financované Európskou úniou NextGenerationEU
PLÁN OBNOVY
MINISTERSTVO INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA A INFORMATIZÁCIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY
KOMPETENČNÉ CENTRUM KYBERNETICKEJ BEZPEČNOSTI ŽILINSKEJ UNIVERZITY V ŽILINE

Príklady z reálneho života

- **Prihlásenie do internetového bankovníctva:**
  - Identifikácia
    - Zadanie používateľského mena alebo e-mailovej adresy
  - Autentifikácia
    - Zdanie hesla
    - Často je pridaný aj druhý krok autentifikácie, napríklad kód zaslaný na mobilný telefón
  - Autorizácia
    - Po úspešnej autentifikácii systém určí, aké akcie môže používateľ vykonávať
      - Zobraziť zostatok, vykonať prevod peňazí, systém si môže vyžiadať ďalšie potvrdenie, napríklad PIN alebo bezpečnostný kód
  - Účtovanie
    - Všetky tvoje transakcie, ako aj prístupy k účtu, sú zaznamenané
      - Ak by došlo k neautorizovanej transakcii, tieto záznamy pomôžu banke zistiť, kto vykonal daný prevod, kedy a z akého zariadenia

Financované Európskou úniou NextGenerationEU
PLÁN OBNOVY
MINISTERSTVO INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA A INFORMATIZÁCIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY
KOMPETENČNÉ CENTRUM KYBERNETICKEJ BEZPEČNOSTI ŽILINSKEJ UNIVERZITY V ŽILINE

Príklady z reálneho života

- **Použitie bankomatu:**
  - Identifikácia
    - Vloženie bankomatovej karty
  - Autentifikácia
    - Zadanie PIN kódu
  - Autorizácia
    - Po overení PIN kódu bankomat overí, či má používateľ dostatok finančných prostriedkov na výber hotovosti alebo na vykonanie inej transakcie
  - Účtovanie
    - Bankomat zaznamenáva všetky transakcie
      - Čas, miesto a suma výberu
        - Sledovanie finančných transakcií a na prevenciu podvodov

Príklady z reálneho života

- **Prihlásenie do sociálnych sietí (napr. Facebook, Instagram):**
  - Identifikácia
    - Zadanie e-mailu alebo telefónneho čísla
  - Autentifikácia
    - Zadanie hesla
    - Možné využitie 2FA - systém pošle kód na mobilný telefón alebo do aplikácie, ktorý je potrebné zadať na potvrdenie prihlásenia
  - Autorizácia
    - Po prihlásení určí systém, aké akcie je možné vykonávať
      - Pridať príspevky, komentáre, zmena nastavenia účtu atď.
  - Účtovanie
    - Prístupy, ako aj interakcie (príspevky, komentáre) používateľa sú zaznamenávané, aby bolo možné identifikovať podozrivé aktivity
      - Napr.: prihlásenie z neznámeho zariadenia

Financované Európskou úniou NextGenerationEU
PLÁN OBNOVY
MINISTERSTVO INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA A INFORMATIZÁCIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY
KOMPETENČNÉ CENTRUM KYBERNETICKEJ BEZPEČNOSTI ŽILINSKEJ UNIVERZITY V ŽILINE

Príklady z reálneho života

- **Vstup do budovy s kartou:**
  - Identifikácia a autentifikácia
    - Priloženie prístupovej karty k čítačke
  - Autorizácia
    - Systém overí, či má karta oprávnenie na vstup do danej budovy alebo priestoru
  - Účtovanie
    - Systém zaznamenáva každý vstup, vrátane času a identifikácie osoby

Význam AAA vo verejnej správe

Zabezpečenie dôvery občanov a dodržiavanie zákonov o ochrane osobných údajov.

Význam AAA pre ochranu citlivých údajov a systémov vo verejnej správe

- Verejná správa spravuje a uchováva **množstvo citlivých údajov**:
  - Osobné informácie občanov
  - Štátne tajomstvá
  - Daňové údaje
  - Zdravotné záznamy
  - Právne dokumenty a pod.
- **Implementácia AAA mechanizmov:**
  - Kľúčové pre ochranu informácií pred rôznymi bezpečnostnými hrozbami
  - Zabezpečenie údajov pred neoprávneným prístupom, zneužitím alebo stratou
  - Zabezpečenie dôvery občanov
  - Dodržiavanie zákonov o ochrane osobných údajov

Financované Európskou úniou NextGenerationEU
PLÁN OBNOVY
MINISTERSTVO INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA A INFORMATIZÁCIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY
KOMPETENČNÉ CENTRUM KYBERNETICKEJ BEZPEČNOSTI ŽILINSKEJ UNIVERZITY V ŽILINE

Význam AAA pre ochranu citlivých údajov a systémov vo verejnej správe

- **Ochrana citlivých údajov**
  - Osobné údaje občanov, zdravotné záznamy, daňové informácie, právne dokumenty alebo údaje týkajúce sa verejných financií
  - **Identifikácia**
    - Každý používateľ alebo zamestnanec verejnej správy je riadne identifikovaný pred tým, ako získa prístup k citlivým informáciám
      - Systém vie, kto sa pokúša o prístup a môže okamžite identifikovať potenciálnych útočníkov alebo neoprávnené osoby
  - **Autentifikácia**
    - Overenie používateľa a potvrdenie, že je to skutočne tá osoba, ktorá sa hlási do systému
      - Zabraňuje, aby neautorizovaní používatelia získali prístup k dôležitým a citlivým údajom
  - **Autorizácia**
    - Používateľ bude mať prístup iba k tým údajom a systémom, ktoré sú mu povolené
      - Predchádzanie zneužitia prístupových práv, a zároveň nie každý zamestnanec môže pristupovať ku všetkým údajom
  - **Účtovanie**
    - Všetky operácie vykonané v systéme
      - Spätná analýza v prípade podozrivých aktivít, ako je neoprávnený prístup alebo manipulácia s údajmi

Financované Európskou úniou NextGenerationEU
PLÁN OBNOVY
MINISTERSTVO INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA A INFORMATIZÁCIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY
KOMPETENČNÉ CENTRUM KYBERNETICKEJ BEZPEČNOSTI ŽILINSKEJ UNIVERZITY V ŽILINE

Význam AAA pre ochranu citlivých údajov a systémov vo verejnej správe

- **Zabezpečenie práv občanov a ochrana pred zneužitím práv**
  - Verejná správa je zodpovedná za spravovanie údajov občanov a iných subjektov, pričom tieto údaje majú právny význam
  - **Identifikácia a autentifikácia**
    - Údaje o občanoch a ich práva sú chránené a iba oprávnení úradníci môžu manipulovať s citlivými informáciami
      - Daňové priznania, rodné listy, občianske preukazy alebo iné verejné dokumenty
  - **Autorizácia**
    - Každý zamestnanec v rámci verejnej správy má prístup iba k tým informáciám, ktoré sú nevyhnutné na výkon jeho práce
    - Zvyšovanie transparentnosti a zodpovednosti verejnej správy sledovaním aktivity používateľov
      - Príklad: Pracovník na daňovom úrade môže mať prístup k daňovým údajom, ale nie k zdravotným záznamom občanov
  - **Účtovanie**
    - Zaručuje, že všetky operácie týkajúce sa zmeny alebo prístupu k osobným údajom sú zaznamenávané a môžu byť skontrolované

Význam AAA pre ochranu citlivých údajov a systémov vo verejnej správe

- **Zabezpečenie dôvery občanov vo verejné inštitúcie**
  - AAA preukazujú, že štátne inštitúcie vynakladajú úsilie na ochranu osobných údajov a zamedzujú neoprávnenému prístupu
  - **Identifikácia a autentifikácia**
    - Istota, že systém správne overí identitu občana a že jeho osobné údaje budú chránené pred neoprávneným prístupom
  - **Autorizácia**
    - Zamestnanci verejných inštitúcií majú prístup len k informáciám, ktoré sú nevyhnutné pre ich prácu
      - Minimalizuje sa riziko zneužitia údajov
  - **Účtovanie**
    - Umožňuje občanom a regulačným orgánom skontrolovať, kto mal prístup k ich údajom a čo s nimi vykonával
      - Zvyšuje sa transparentnosť a dôvera v systémy verejnej správy

Financované Európskou úniou NextGenerationEU
PLÁN OBNOVY
MINISTERSTVO INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA A INFORMATIZÁCIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY
KOMPETENČNÉ CENTRUM KYBERNETICKEJ BEZPEČNOSTI ŽILINSKEJ UNIVERZITY V ŽILINE

Význam AAA pre ochranu citlivých údajov a systémov vo verejnej správe

- **Zníženie rizika kybernetických útokov a zneužitia útočníkmi**
  - AAA pomáha minimalizovať riziko kybernetických útokov tým, že poskytuje ochranu prístupu a monitorovanie aktivít v systémoch
  - **Identifikácia a autentifikácia**
    - Zabránenie neoprávneným osobám v prístupe k databázam a systémom verejnej správy
  - **Autorizácia**
    - Ak sa útočníkovi podarí získať prístup do systému, nemôže vykonávať operácie, ktoré sú mimo jeho oprávnení
  - **Účtovanie**
    - V prípade kybernetického útoku:
      - Rýchle identifikovanie zraniteľnosti v systéme
      - Odsledovanie, ako útok prebiehal, čo pomáha pri jeho eliminovaní a prevencii v budúcnosti

Financované Európskou úniou NextGenerationEU
PLÁN OBNOVY
MINISTERSTVO INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA A INFORMATIZÁCIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY
KOMPETENČNÉ CENTRUM KYBERNETICKEJ BEZPEČNOSTI ŽILINSKEJ UNIVERZITY V ŽILINE

Význam AAA pre ochranu citlivých údajov a systémov vo verejnej správe

- **Nevyhnutné pre ochranu citlivých údajov a systémov vo verejnej správe**
- Zabezpečujú, že:
  - Osobné a citlivé údaje občanov sú chránené pred neoprávneným prístupom
  - Zneužitie prístupových práv je minimalizované, čo zaručuje správne spravovanie práv občanov
  - Dôvera verejnosti v štátne inštitúcie je posilnená prostredníctvom transparentnosti a ochrany súkromia
  - Riziko kybernetických útokov je znížené a môže byť efektívne monitorované a analyzované

Financované Európskou úniou NextGenerationEU
PLÁN OBNOVY
MINISTERSTVO INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA A INFORMATIZÁCIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY
KOMPETENČNÉ CENTRUM KYBERNETICKEJ BEZPEČNOSTI ŽILINSKEJ UNIVERZITY V ŽILINE

Príklady použitia AAA pre ochranu údajov a systémov vo verejnej správe

- **Slovensko.sk**
  - elektronický občiansky preukaz
    - BOK - kód chrániaci prístup k elektronickému obsahu preukazu (certifikáty)
    - KEP - kvalifikovaný elektronický podpis (ekvivalent podpisu rukou)
    - KEP PIN - kód chrániaci prístup ku KEP

- **Sociálna poisťovňa**
  - prihlásenie
    - elektronický občiansky preukaz
    - Meno a heslo + druhý faktor OTP kód

- **Štátna pokladnica**
  - prihlásenie
    - Meno a heslo + druhý faktor bezpečnostný token

Identifikácia používateľov a digitálna identita - prečo chrániť digitálnu identitu a ako sa využíva

Digitálna identita

- Digitálna identita je **súhrn všetkých informácií** a dát, ktoré identifikujú osobu **v online prostredí**

- Predstavuje **elektronický ekvivalent osobnosti** a obsahuje informácie o aktivitách, preferenciách a údajoch, ktoré o osobe existujú na internete

- Digitálnu identitu tvoria:
  - Osobné údaje (meno, priezvisko, dátum narodenia, e-mail, telefónne číslo)
  - Online aktivity (vyhľadávania, navštívené webové stránky, zdieľaný obsah, nákupy, ...)
  - Technické údaje (IP adresa, typ zariadenia, prehliadač, ...)
  - Digitálne certifikáty (verejný a súkromný kľúč)

Ako chrániť digitálnu identitu

- **Používajte silné a unikátne heslá** – Každý účet by mal mať svoje vlastné zložité heslo, ktoré je ťažké uhádnuť. Ideálna je kombinácia písmen, čísel a špeciálnych znakov. Heslo si nikdy nezapisujte, ale ukladajte pomocou správcu hesiel.
- **Zapínajte dvojfaktorové overenie (2FA)** – Nastavenie dvojfaktorového overenia pridáva ďalšiu vrstvu zabezpečenia, takže aj keď niekto získa vaše heslo, bez druhého kroku (napríklad kódu v SMS alebo v aplikácii) sa k dátam nedostane.
- **Pravidelne aktualizujte softvér a aplikácie** – Pravidelné aktualizácie operačných systémov a aplikácií opravujú bezpečnostné chyby, ktoré môžu hackeri využiť. Preto ich nikdy neodkladajte.
- **Buďte opatrní na phishing** – Nikdy neklikajte na odkazy alebo neotvárajte prílohy v podozrivých e-mailoch. Skontrolujte vždy odosielateľa a radšej navštívte oficiálne webové stránky ručne, než kliknutím na odkaz v e-maile, ktorý sa vám nezdá.

Financované Európskou úniou NextGenerationEU
PLÁN OBNOVY
MINISTERSTVO INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA A INFORMATIZÁCIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY
KOMPETENČNÉ CENTRUM KYBERNETICKEJ BEZPEČNOSTI ŽILINSKEJ UNIVERZITY V ŽILINE

Ako sa využíva digitálna identita

- **Autentifikácia a autorizácia**: Digitálna identita umožňuje overiť, či ste naozaj tým, za koho sa vydávate, a či máte oprávnenie pristupovať k určitým informáciám alebo službám.

- **Online služby**: Môžete ju použiť na prihlásenie do e-mailu, sociálnych sietí, online bankovníctva, alebo na prístup k vládnym portálom a službám.

- **Offline služby**: Digitálnu identitu je možné použiť aj v offline prostredí, napríklad na preukazovanie totožnosti pri interakcii s verejnými inštitúciami alebo pri preberaní balíkov.

Financované Európskou úniou NextGenerationEU
PLÁN OBNOVY
MINISTERSTVO INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA A INFORMATIZÁCIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY
KOMPETENČNÉ CENTRUM KYBERNETICKEJ BEZPEČNOSTI ŽILINSKEJ UNIVERZITY V ŽILINE

Ako sa využíva digitálna identita

- **Ukladanie a zdieľanie digitálnych dokumentov:** Umožňuje bezpečné ukladanie a zdieľanie digitálnych dokumentov, ako sú občianske preukazy, vodičské preukazy, diplomy, atď.

- **Digitálne podpisy:** Umožňuje vytvárať záväzné digitálne podpisy na zmluvách, žiadostiach a iných dokumentoch, čím nahrádza klasický podpis na papieri.

- Digitálna identita je teda komplexný koncept, ktorý v digitálnom svete nahrádza tradičné formy identifikácie a autorizácie, čím uľahčuje prístup k službám a zefektívňuje procesy.

Financované Európskou úniou NextGenerationEU
PLÁN OBNOVY
MINISTERSTVO INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA A INFORMATIZÁCIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY
KOMPETENČNÉ CENTRUM KYBERNETICKEJ BEZPEČNOSTI ŽILINSKEJ UNIVERZITY V ŽILINE

Otvorená reflexia

Aký je primárny cieľ identifikácie v rámci AAA?

A) Overenie hesla

B) Overenie identity osoby

C) Zistenie, kto žiada prístup

D) Prideľovanie prístupových práv

Otvorená reflexia

Ktorý z nasledujúcich prvkov je príkladom identifikátora?

A) Heslo

B) PIN

C) Používateľské meno

D) E-mailová správa

Otvorená reflexia

Aký typ autentifikácie predstavuje kombináciu hesla a biometrického odtlačku prsta?

A) Jednofaktorová

B) Trojfaktorová

C) Viacfaktorová

D) Zmiešaná autentifikácia

Otvorená reflexia

Ktorý krok AAA procesu nasleduje po autentifikácii?

A) Účtovanie

B) Identifikácia

C) Autentifikácia

D) Autorizácia

Otvorená reflexia

Vyberte pravdivé tvrdenie o autorizácii.

A) Určuje, či je používateľ prihlásený

B) Overuje identitu používateľa

C) Umožňuje používateľovi vykonávať akcie podľa pridelených práv

D) Zaznamenáva systémové udalosti

Otvorená reflexia

Čo zaznamenáva accounting v rámci AAA?

A) Úroveň prístupu

B) Údaje o akciách vykonaných používateľom

C) Aktuálne heslo

D) Autentifikačné tokeny

Financované Európskou úniou NextGenerationEU
PLÁN OBNOVY
MINISTERSTVO INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA A INFORMATIZÁCIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY
KOMPETENČNÉ CENTRUM KYBERNETICKEJ BEZPEČNOSTI ŽILINSKEJ UNIVERZITY V ŽILINE

Financované Európskou úniou
NextGenerationEU

PLÁN OBNOVY

MINISTERSTVO INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA A INFORMATIZÁCIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

KOMPETENČNÉ CENTRUM KYBERNETICKEJ BEZPEČNOSTI ŽILINSKEJ UNIVERZITY V ŽILINE

Ďakujem za pozornosť

Základy identifikácie, autentizácie a autorizácie

Identifikácia a autentizácia (Blok III)

Kurz: Odborný zamestnanec (laik) kybernetickej bezpečnosti

doc. Ing. Gabriel Koman, PhD.

KC KYB UNIZA, https://kc.uniza.sk

gabriel.koman@uniza.sk